

ΕΠΕΑΕΚ II - ΑΞΟΝΑΣ 4 - ΜΕΤΡΟ 4.1 - ΕΝΕΡΓΕΙΑ 4.1.1 - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ 4.1.1.α
ΕΡΓΟ: «ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ & ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ»

ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΜΕ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ
«ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

ΤΕΥΧΟΣ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Επιστημονική Επιμέλεια:
ΣΙΔΗΡΟΥΛΑ ΖΙΩΓΟΥ-ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΥ

«Εργαλείο με Οδηγίες για Παρεμβατικά Προγράμματα σχετικά με την Ισότητα των Φύλων στην Εκπαίδευση. Τεύχος Καλών Πρακτικών»

Συγγραφείς: **Σιδηρούλα Ζιώγου-Καραστεργίου**
*Καθηγήτρια Παιδαγωγικής,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Συντονίστρια Έκδοσης: **Ματίνα Χ. Παπαγιαννοπούλου**
Σχεδιασμός - Παραγωγή: **Ελληνικά Γράμματα Α.Ε.**

Αθήνα, Απρίλιος 2007
Σχήμα: 21x29 Σελίδες: 296

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

ISBN: 978-960-89655-3-9

Γ' ΚΠΣ, ΕΠΕΑΕΚ II, Άξονας 4, Μέτρο 4.1, Ενέργεια 4.1.1
Κατηγορία Πράξης 4.1.1α:
«Ευαισθητοποίηση Εκπαιδευτικών και Παρεμβατικά Προγράμματα
για την Προώθηση της Ισότητας των Φύλων»
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 80% (κατά ανώτατο όριο) από το Ευρωπαϊκό
Κοινωνικό Ταμείο και 20% από εθνικούς πόρους

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)
Έδρα: Μουσαίου 2, 105 55 Πλάκα, τηλ.: 210 3259600, fax: 210 3259640
E-mail: kethi@kethi.gr
www.kethi.gr

Προλεγόμενα.....	21
Πρόλογος.....	23

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι: ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Φύλο και Εργασία	27
1.1 Φύλο και εργασία: η εργαζόμενη γυναίκα στον ιδιωτικό τομέα	27
1.2 Έκθεση φωτογραφίας με θέμα: γυναίκες στο εργασιακό περιβάλλον	28
1.3 Φύλο και εργασία: η γυναίκα στον πρωτογενή τομέα. Προβλήματα – Προοπτικές	28
1.4 Φύλο και εργασία: εργαζόμενοι/ες στη γούνα.....	29
1.5 Φύλο και εργασία: η γυναίκα σε θέση ευθύνης.....	29
2. Γυναικεία Επαγγέλματα στο δρόμο για τον 21ο αιώνα	31
2.1 Η γυναίκα απέναντι στα τεχνολογικά επαγγέλματα	31
2.2 Η γυναίκα απέναντι στις σύγχρονες επιχειρήσεις.....	32
2.3 Επαγγέλματα από τη γιαγιά στην εγγονή	32
2.4 Διαχρονική μελέτη ρεμπέτικων τραγουδιών με θέμα: οι αντιλήψεις για την κοινωνική και επαγγελματική θέση της γυναίκας.....	32
2.5 Η γυναίκα στη δημιουργία αγροτουριστικών συνεταιρισμών	33
2.6 Ανεργία γένους θηλυκού, επαγγελματική εξέλιξη γένους αρσενικού;.....	33
2.7 Στερεότυπες αντιλήψεις φύλου στις επαγγελματικές επιλογές των γυναικών...33	
3. Μοντέλα φύλων στα σχολικά εγχειρίδια και στα έντυπα σχολικών βιβλιοθηκών.....	35
3.1 Η εικόνα των φύλων στα βιβλία Κειμένων και Ιστορίας της Β΄ τάξης Α΄ κύκλου των ΤΕΕ.....	35
3.2 Η εικόνα των φύλων στα βιβλία Φυσικής	35
3.3 Η εικόνα των φύλων στα έντυπα κομμωτικής τέχνης.....	35
3.4 Η εικόνα των φύλων στα βιβλία Κειμένων και Αγγλικών της Α΄ Τάξης Ενιαίου Λυκείου	36
3.5 Η εικόνα των φύλων στα βιβλία Μουσικής Α΄ Γυμνασίου.....	36
3.6 Η εικόνα των φύλων στα βιβλία Τεχνολογίας Β΄ Γυμνασίου	36
4. Γυναικεία εργασία και επαγγελματική ταυτότητα.....	37
4.1 Συνταξιούχοι γυναίκες εκπαιδευτικοί Α\θμιας και Β\θμιας Εκπαίδευσης	

	του Νομού Δράμας: αυτοβιογραφικά σχόλια - Γυναικείες θέσεις εργασίας στο Νομό Δράμας και πανελλαδικά τα τελευταία δέκα χρόνια – Καταγραφή και σχολιασμός δεδομένων.....	37
4.2	Ανατρέποντας τα στερεότυπα γύρω από τα «αντρικά» και τα «γυναικεία» επαγγέλματα - Οι επιδράσεις της γυναικείας εργασίας στις λειτουργίες της οικογένειας.....	38
4.3	Η κοινωνική και εργασιακή θέση της γυναίκας όπως αποτυπώνεται στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Ενιαίου Λυκείου και σε λαογραφικό υλικό – Γυναίκες Λογοτέχνες στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Ενιαίου Λυκείου: διαστάσεις της γραφής τους.....	39
4.4	Αναζήτηση της ισότητας των δύο φύλων στην αγορά εργασίας – Φύλο και εργατικά ατυχήματα.....	39
4.5	Η γυναικεία παρουσία στο χώρο της Τεχνολογίας ιστορικά – Η γυναικεία εργασία όπως προβάλλεται από τα ΜΜΕ.....	39
5.	Γυναίκες και αμειβόμενη εργασία.....	41
5.1	Γυναίκες και αμειβόμενη εργασία (α).....	41
5.2	Γυναίκες και αμειβόμενη εργασία (β).....	42
6.	Φύλο και εργασία: παράγοντες, επιδράσεις, προβληματισμοί και δυσκολίες στην επιλογή και άσκηση του επαγγέλματος.....	43
6.1	Διερεύνηση αντιλήψεων και συμπεριφορών απέναντι στα προβλήματα των γυναικών μέσα στο κοινωνικό και εργασιακό τους περιβάλλον σε μαθητές/τριες από χώρες με διαφορετική κουλτούρα.....	43
6.2	Η επίδραση της διαφήμισης στην επιλογή επαγγέλματος.....	44
6.3	Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή επαγγέλματος.....	44
6.4	Διερεύνηση της στάσης αγοριών και κοριτσιών σε εργασιακό περιβάλλον επαγγέλματος που παραδοσιακά ασκείται από το αντίθετο φύλο (α).....	45
6.5	Διερεύνηση της στάσης αγοριών και κοριτσιών σε εργασιακό περιβάλλον επαγγέλματος που παραδοσιακά ασκείται από το αντίθετο φύλο (β).....	45
6.6	Αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα μέσα από τα ΜΜΕ (α).....	46
6.7	Αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα μέσα από τα ΜΜΕ (β).....	46
6.8	Διερεύνηση στερεότυπων αντιλήψεων της κοινωνίας απέναντι στα διαφορετικά επαγγέλματα και τη διάκριση των επαγγελματιών σε αντρικά και γυναικεία (α).....	46
6.9	Διερεύνηση στερεότυπων αντιλήψεων της κοινωνίας απέναντι στα διαφορετικά επαγγέλματα και τη διάκριση των επαγγελματιών σε αντρικά και γυναικεία (β).....	47
7.	Φύλο και επάγγελμα: Παράγοντες που επηρεάζουν την επαγγελματική επιλογή και εξέλιξη των δύο φύλων.....	49
7.1	Παράγοντες που επηρεάζουν την επαγγελματική επιλογή των νέων.....	49
7.2	Θέση και εξέλιξη της γυναίκας στον εργασιακό χώρο.....	50
7.3	Φύλο και επαγγελματικές προσδοκίες γονέων και μαθητών/τριών.....	50
7.4	Φύλο και θετικές επιστήμες.....	50
7.5	Ο ρόλος της διαφήμισης στη διαμόρφωση της αντρικής και γυναικείας ταυτότητας.....	51

7.6	Ποια είναι σήμερα: α) η επαγγελματική εξέλιξη και η προβολή των ανδρών και των γυναικών που απασχολούνται στην τηλεόραση, το ραδιόφωνο και τον τύπο, β) η θεματολογία των ΜΜΕ σχετικά με τα δύο φύλα	51
7.7	Ισότητα φύλων και επάγγελμα στην κοινωνική και πολιτική αγωγή	52
7.8	Ισότητα φύλων και επάγγελμα στη λογοτεχνία	52
8.	Φύλο και επαγγελματικές επιλογές	53
8.1	Φύλο και εκπαιδευτικές - επαγγελματικές επιλογές	53
8.2	Εκπαιδευτικές προτιμήσεις και επαγγελματικές επιλογές των νέων	54
8.3	Ο επιτυχημένος άνδρας – Η επιτυχημένη γυναίκα	54
8.4	Φύλο και επαγγέλματα	55
8.5	Επιλογές ζωής των νέων της περιοχής του Βάλτου (Ν. Αιτ/νίας).....	55
9.	Επάγγελμα και φύλο	57
9.1	A. Φύλο και έντυπος Τύπος B. Portals και γυναικεία πρότυπα.....	57
9.2	Η θέση της γυναίκας στον επαγγελματικό και κοινωνικό χώρο από το χθες ως το σήμερα (Η σημασία της προίκας) – Διαφήμιση και γυναίκα.....	58
9.3	A. Γυναίκα και Φυσικές Επιστήμες B. Η γυναίκα στην αγροτική κοινωνία.....	58
9.4	Η γυναίκα στις θετικές επιστήμες από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα	59
9.5	Η γυναίκα στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	60
10.	Φύλο και επάγγελμα	61
10.1	Φύλο και τεχνικά επαγγέλματα	62
10.2	Τα στερεότυπα στην επιλογή του επαγγέλματος	62
10.3	Φύλο και πληροφορική.....	63
10.4	Γυναίκα και εργασία	63
10.5	Φύλο και αγροτικά επαγγέλματα	64

ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ: ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1.	Ισότητα των δύο φύλων στη σχολική κοινότητα.....	67
1.1	Η ζωή μου μετά από είκοσι χρόνια.....	67
1.2	Η γυναίκα στα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας της Γ΄ Γυμνασίου και της Αγωγής του Πολίτη.....	68
1.3	Κατευθύνσεις μαθητών/τριών και η επίδοσή τους	68
1.4	Η ισότητα των δύο φύλων στη σχολική κοινότητα: Η γυναίκα στο μάθημα των Θρησκευτικών.....	68
1.5	Συμμετοχή μαθητών/τριών στα 15μελή συμβούλια	69
1.6	Γυναίκα και νέες τεχνολογίες	69
1.7	Ισότητα των δύο φύλων στη σχολική κοινότητα: επαγγελματικός προσανατολισμός της γυναίκας στην Τεχνική- Επαγγελματική Εκπαίδευση.....	70
1.8	Η έκφραση της επιθετικότητας στο σχολείο	70
2.	Η διάκριση των δύο φύλων στη θεωρία και την πράξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας..	71
2.1	Η γυναίκα μέσα από τα βιβλία Αγγλικών Α΄ Λυκείου: μαθησιακές δυσκολίες των δύο φύλων στην εκμάθηση ξένων γλωσσών.....	71

2.2	Η γυναίκα μέσα από τα βιβλία της Ιστορίας της Α' Λυκείου: η γυναίκα στην Αρχαία Ιστορία	71
2.3	Φύλο και σχολείο: φύλο και παράδοση	72
2.4	Φύλο και σχολείο: η γυναίκα μέσα από τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' και Γ' Γυμνασίου	72
2.5	Φύλο και σχολείο: φύλο και ειδικότητες - Επαγγελματικός προσανατολισμός	73
3.	Ισότητα των δύο φύλων στο αναλυτικό πρόγραμμα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	75
3.1	Τα δύο φύλα στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα	76
3.2	Σtereότυπα και προκαταλήψεις («Σεξισμός»).....	76
3.3	Σύγκριση του γυναικείου προτύπου στο Μεσαίωνα και την Αναγέννηση	76
3.4	Θέση και ρόλος της γυναίκας μέσα στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ...	76
3.5	Επιλογή εκπαιδευτικής και επαγγελματικής κατεύθυνσης υπερβαίνοντας στερεότυπες αντιλήψεις.....	76
3.6	Τα φύλα και οι οικογενειακοί ρόλοι	77
3.7	Τα φύλα και οι ρόλοι τους από εικαστική και σχεδιαστική οπτική.....	77
3.8	Η γυναίκα στην «Ελένη» και την «Ιφιγένεια εν Ταύροις» του Ευριπίδη.....	77
4.	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία	79
4.1	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (α).....	80
4.2	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (β).....	80
4.3	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (γ)	80
4.4	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (δ).....	81
4.5	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (ε)	81
4.6	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (στ)	81
4.7	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (ζ)	81
4.8	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (η).....	82

4.9	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (θ).....	82
4.10	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (ι).....	83
4.11	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (ια).....	83
4.12	Ζητήματα – στάσεις – συμπεριφορές & επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας αγοριών και κοριτσιών μέσα στη σχολική πραγματικότητα. Φύλο, σχολείο και επαγγελματική σταδιοδρομία (ιβ).....	83
5.	Παρεμβατικά προγράμματα για την προώθηση της ισότητας των φύλων.....	85
5.1	Φιλικές και ερωτικές σχέσεις των δύο φύλων (α).....	85
5.2	Φιλικές και ερωτικές σχέσεις των δύο φύλων (β).....	86
5.3	Παραδοσιακά γυναικεία και αντρικά επαγγέλματα	86
5.4	Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια, την εργασία, το κοινωνικό περιβάλλον..	86
5.5	Συγκριτική μελέτη στερεοτύπων στον ελληνικό και αγγλικό πολιτισμό	87
5.6	Συγκριτική μελέτη στερεοτύπων στον ελληνικό και γαλλικό πολιτισμό	87
5.7	Γυναίκα και διαφήμιση.....	87
5.8	Ο ρόλος των φορέων κοινωνικοποίησης στην αναπαραγωγή στερεοτύπων	88
5.9	Ο ρόλος του σχολείου στις επαγγελματικές επιλογές των δύο φύλων	88
5.10	Η εργαζόμενη γυναίκα στην περιοχή του δήμου Τραϊανούπολης.....	89
6.	Η παρουσία και ο ρόλος των δύο φύλων μέσα από τα διδακτικά εγχειρίδια. Η σύνδεσή τους με τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα	91
6.1	Έρευνα σε γυναικείες και αντρικές επιδόσεις στην τεχνολογία.....	91
6.2	Η αγωγή παιδιών στην αρχαία Αθήνα και Σπάρτη.....	91
6.3	Έρευνα μέσα από λογοτεχνικά κείμενα και συνεντεύξεις για τη θέση της γυναίκας σε τοπικό επίπεδο μέσα από την έκφραση του χορού	92
6.4	Στάσεις ζωής και συμπεριφορές των δύο φύλων όπως αποτυπώνονται στη σύγχρονη ελληνική και ξένη λογοτεχνία	92
6.5	Η γυναίκα στη δημόσια ζωή μιας Ευρωπαϊκής χώρας σε παραλληλισμό με την Ελληνίδα	92
6.6	Καταγραφή της γυναικείας παρουσίας στα Ομηρικά Έπη	92
6.7	Διασκευή της παράστασης «Εκκλησιάζουσες» του Αριστοφάνη.....	93
6.8	Η γυναίκα στη σύγχρονη ζωή	93
6.9	Η επιρροή της οικογένειας στην τελική απόφαση του παιδιού για την επαγγελματική του σταδιοδρομία	93
7.	Ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος στην ενθάρρυνση των στερεοτύπων για την επιλογή επαγγέλματος των δύο φύλων	95
7.1	Διεξαγωγή έρευνας «για την τοπική γυναικεία επιχειρηματικότητα»	95
7.2	Κορίτσια: υψηλές επιδόσεις, μέτριες προσδοκίες, χαμηλές επιλογές.....	95
7.3	Γυναικείες προσωπικότητες στα μαθηματικά από την αρχαιότητα έως σήμερα ..	95
7.4	Ευκλείδεια Γεωμετρία – απουσία του γυναικείου φύλου	95

7.5	Εργασία στην τοπική κοινωνία	95
7.6	Αρνητικές επιδράσεις των στερεοτύπων στη διαμόρφωση της προσωπικότητας	96
7.7	Επτανησιακή σχολή γλωσσικά και ιδιωτισμοί που αναφέρονται στη γυναίκα	96
7.8	Θερμοδυναμική ανίχνευση γυναικείας παρουσίας (ασκήσεις παραδείγματα)	96
7.9	Η γυναίκα στο δημοτικό τραγούδι.....	96

8. Η παρουσίαση των ρόλων των δύο φύλων μέσα από τη διδακτική ύλη του γυμνασίου ..97

8.1	Διασκευή θεατρικής παράστασης του έργου του Τσέχωφ: «Η αρκούδα».....	97
8.2	Η κατανομή των ρόλων στην οικογένεια	97
8.3	Οι ρόλοι του άνδρα και της γυναίκας στην υπόλοιπη Ευρώπη	97
8.4	Παρουσίαση κατανομής φύλων στο διδακτικό βιβλίο	97
8.5	Βιολογικές καταβολές και συγκρούσεις ρόλων	97
8.6	Μοίρασμα καθηκόντων στην ιδιωτική σφαίρα	98
8.7	Γυναικεία οπτική στα βυζαντινά και λόγια κείμενα	98
8.8	Οι τοπικοί χοροί και η ανάδειξη ρόλων των φύλων	98
8.9	Η παιδική λογοτεχνία και η παραγωγή στερεοτύπων.....	98
8.10	Η βία στην οικογένεια.....	98

9. Κοινή θεματική: η γυναίκα στη δημόσια και την ιδιωτική σφαίρα μέσα από την εκπαίδευση99

9.1	Ο άνδρας και η γυναίκα στην ελληνική ποίηση	99
9.2	Φύλο και εργασία στην οικογένεια	99
9.3	Η ισότητα όπως ανα(κατα)φέρεται στο διδακτικό εγχειρίδιο	99
9.4	Αγωγή αγοριών και κοριτσιών στην Αρχαία Αθήνα	99
9.5	Το μοιρολόγι της φώκιας Ζορμπάς Άνδρας – Γυναίκα: πάσχω	99
9.6	Η ισότητα μέσα από τα μάτια των μαθητριών και των γονιών τους	100
9.7	Άνδρας – Γυναίκα, Υγιής συνύπαρξη	100
9.8	Γυναίκα και Τεχνολογία.....	100
9.9	Η γυναίκα στον Όμηρο.....	100
9.10	Γυναίκες σε θέσεις αυξημένης ευθύνης	100

10. Διαθεματική - διεπιστημονική προσέγγιση του φύλου στο αναλυτικό πρόγραμμα .101

10.1	Η παρουσία της γυναίκας στα σχολικά εγχειρίδια Ιστορίας	101
10.2	Αναζήτηση πηγών και βιβλιογραφίας για τη θέση της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα στο διαδίκτυο	101
10.3	Αισθητική των δύο φύλων – ομοιότητες και διαφορές: ποιο από τα δύο φύλα ενδιαφέρεται περισσότερο για την εμφάνισή του	102
10.4	Ανθρώπινα δικαιώματα: παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών σε χώρες του Τρίτου Κόσμου και συγκαλυμμένες παραβιάσεις σε χώρες της Δύσης	102
10.5	Ο ρόλος της γυναίκας στην Αρχαία Ελλάδα μέσα από τα κείμενα της Β΄ Γυμνασίου	103
10.6	Ο ρόλος του φύλου στο χώρο εργασίας	103
10.7	Άνδρες ως πρωταγωνιστές στην ανατροφή και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών ...	104
10.8	Η εικόνα της γυναίκας και του άνδρα μέσα από τα ΜΜΕ.....	104

11. Φύλο και σχολικά εγχειρίδια: διδακτικές παρεμβάσεις με στόχο την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων	105
11.1 Η γυναίκα ως πολίτης στα συντάγματα του Ρήγα Φεραίου του 1822 και 1827 ..	105
11.2 Η θέση της γυναίκας στα μαθηματικά ως σήμερα	106
11.3 Η θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα και το Βυζάντιο. Συσχετισμός με τη σύγχρονη πραγματικότητα.....	106
11.4 Η θέση της γυναίκας στο χώρο της πληροφορικής	106
11.5 Η γυναίκα στα σχολικά εγχειρίδια και το αναλυτικό πρόγραμμα (α)	107
11.6 Η γυναίκα στα σχολικά εγχειρίδια και το αναλυτικό πρόγραμμα (β).....	107
11.7 Μορφές πατρότητας στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας και αντιλήψεις των εφήβων για την πατρότητα	107
11.8 Η γυναίκα στο χριστιανισμό και την κοινωνία	108
11.9 Η γυναίκα στο δημοτικό τραγούδι.....	108
12. Η μεταφορά της αντρικής και της γυναικείας εμπειρίας στο σχολικό περιβάλλον και η επίδρασή της στις σχολικές επιδόσεις και τις επαγγελματικές επιλογές αγοριών και κοριτσιών	109
12.1 Συμπεριφορά των δύο φύλων στη σχολική ζωή	109
12.2 Βιολογία των φύλων και επαγγέλματα	110
12.3 Ο ρόλος της εργαζόμενης γυναίκας στη σχολική επίδοση των παιδιών της....	110
12.4 Τα παιχνίδια και πώς επηρεάζουν τις επαγγελματικές επιλογές ζωής.....	110
12.5 Ο ρόλος του άνδρα και της γυναίκας στα κλασικά παραμύθια.....	111
12.6 Θεσμοθετημένα δικαιώματα και κοινωνική πραγματικότητα των γυναικών στην Ελλάδα	111
12.7 Ο ρόλος του φύλου στην επιλογή επαγγέλματος	112
12.8 Κριτήρια επιλογής επαγγέλματος για αγόρια και κορίτσια.....	112
13. Οι άνδρες και οι γυναίκες στην εκπαίδευση	113
13.1 Ρόλοι και στερεότυπα της γυναίκας και του άνδρα στην εκπαίδευση	113
13.2 Τα δύο φύλα μέσα από τα Νεοελληνικά Κείμενα του γυμνασίου.....	114
13.3 Η ισοτιμία των δύο φύλων στα Νεοελληνικά Κείμενα της Γ' Λυκείου	114
13.4 Αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα. Μύθος ή πραγματικότητα;.....	115
13.5 Φύλο και αθλητισμός. Η θέση της γυναίκας στο συλλογικό αθλητισμό	115
14. Οι αντιλήψεις των εφήβων για τους ρόλους των δύο φύλων στην εκπαίδευση ...	117
14.1 Η θέση των φύλων στις σχολικές πολιτιστικές δραστηριότητες	117
14.2 Γονεϊκή επίδραση και έφηβοι μαθητές. Μια ματιά στην πραγματικότητα.....	118
14.3 Μαθηματικές σχέσεις ισότητας και ανισότητας – ταυτότητα των φύλων στην εκπαίδευση και τη δημόσια ζωή.....	118
14.4 Η μηχανή... παραγωγής στερεοτύπων	119
14.5 Αυτοεικόνα των εφήβων του 1ου ΤΕΕ Λάρισας και οι σχέσεις μεταξύ τους	119
15. Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προοπτικών ζωής και σταδιοδρομίας στα δύο φύλα	121
15.1 Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προοπτικών ζωής και σταδιοδρομίας στα δυο φύλα (α)	121
15.2 Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προοπτικών ζωής και σταδιοδρομίας στα δυο φύλα (β)	122

15.3	Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προοπτικών ζωής και σταδιοδρομίας στα δυο φύλα (γ)	122
15.4	Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προοπτικών ζωής και σταδιοδρομίας στα δυο φύλα (δ)	123
15.5	Ο ρόλος του σχολείου στη διαμόρφωση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προοπτικών ζωής και σταδιοδρομίας στα δυο φύλα (ε)	123
16.	Σtereοτυπικές αντιλήψεις και διαμόρφωση συμπεριφοράς στα δύο φύλα μέσω των σχολικών εγχειριδίων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	125
16.1	Σtereότυπες αντιλήψεις σε σχέση με τους ρόλους των δύο φύλων στον καθορισμό του φύλου και της υγείας του εμβρύου	125
16.2	Η Γυναίκα ως φυσικός-ερευνητρια. Είναι η μεθοδολογία της Φυσικής συμβατή με την ιδιοσυγκρασία της γυναίκας;	126
16.3	Σtereοτυπικές αντιλήψεις στο σχολικό εγχειρίδιο του μαθήματος της Πληροφορικής	126
16.4	Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις στις διατροφικές συνήθειες των δύο φύλων	128
16.5	Η γυναίκα στην Ελληνική Επανάσταση και πώς εμφανίζεται στο σχολικό εγχειρίδιο	128
16.6	Οικογένεια και κοινωνία: Παράγοντες διαμόρφωσης του ρόλου των δύο φύλων και της σχέσης μεταξύ τους	130

ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙΙ: ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ

1.	Οι ρόλοι των δύο φύλων και οι συνέπειές τους σε διεπιστημονικό επίπεδο	133
1.1	Η επιρροή της οικογένειας στη συμμετοχή των γυναικών στα κοινά και στη διεκδίκηση ηγετικών θέσεων μέσα από τα φιλολογικά μαθήματα	133
1.2	Η επίδραση της οικογένειας στους μαθητές κατά τη διάρκεια των εξετάσεων – η οπτική της Φυσικής Αγωγής	134
1.3	Η επίδραση της οικογένειας στους μαθητές κατά τη διάρκεια των εξετάσεων (α)	134
1.4	Η επίδραση της οικογένειας στους μαθητές κατά τη διάρκεια των εξετάσεων (β)	134
1.5	Οικογένεια και γυναίκα.....	134
1.6	Πώς αντιλαμβάνονται οι μαθητές τη θέση της γυναίκας από τις αναφορές του σχολικού εγχειριδίου Ιστορίας της Α' Γυμνασίου	135
1.7	Η επιρροή της οικογένειας στην επιλογή του επαγγέλματος από τα δύο φύλα.	135
1.8	Διερεύνηση των ρόλων των δύο φύλων στην οικογένεια μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (α)	135
1.9	Διερεύνηση των ρόλων των δυο φύλων στην οικογένεια μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (β).....	136
1.10	Καταμερισμός εργασιών στην οικογένεια	136
1.11	Καταμερισμός εργασιών στην οικογένεια μέσα από την αρχαία τραγωδία. Συγκριτική θεώρηση	136
2.	Η γυναίκα μέσα από τα μάτια των παιδιών	137
2.1	Γυναικεία επιχειρηματικότητα και τεχνολογίες πληροφορικής στον Λαγκαδά.....	137
2.2	Γυναικεία λογοτεχνία στα κείμενα της Β' και της Γ' Γυμνασίου και στη σχολική βιβλιοθήκη.....	137

2.3	Τα «μπορώ» και τα «θέλω» στην ελληνική οικογένεια	138
2.4	Παρουσίαση των δυο φύλων σε έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	138
2.5	Η θέση της γυναίκας σε κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας	138
2.6	Γυναικεία παρουσία στο χώρο των φυσικών επιστημών	138
2.7	Η γυναίκα στις θετικές επιστήμες από την αρχαιότητα ως τον 20ο αιώνα.....	138
3.	Φύλο και ρόλοι στην οικογένεια	139
3.1	Ρόλοι στην οικογένεια – στερεοτυπικές αντιλήψεις	139
3.2	Χρήση ηλεκτρικών οικιακών συσκευών από τα δύο φύλα	140
3.3	Οι ρόλοι των φύλων στην οικογένεια: οικογένεια Αβραάμ και Ισαάκ και σύγκριση με το σήμερα.....	140
3.4	Κριτική στους παραδοσιακούς ρόλους (στερεότυπα) και προώθηση της ισότητας των δύο φύλων.....	140
3.5	Μεγαλώνοντας σαν αγόρι, μεγαλώνοντας σαν κορίτσι στην Αρχαία Αθήνα.....	141
3.6	Κοινωνικά στερεότυπα για αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα – επίδραση στις οικογενειακές σχέσεις	141
3.7	Ρόλοι μέσα στην οικογένεια – Οικογενειακή ζωή	142
3.8	Άδεια μητρότητας-πατρότητας.....	142
3.9	Φύλο-αθλητισμός-οικογένεια: προσωπικές και οικογενειακές προσδοκίες αθλητών και αθλητριών	143
3.10	Αναφορές στη μητρότητα	143
3.11	Ο θεσμός της οικογένειας στο χώρο και στο χρόνο – οι ρόλοι των φύλων.....	144
4.	Ο ρόλος της οικογένειας στη διαμόρφωση της ταυτότητας των φύλων.....	145
4.1	Μεγαλώνοντας αγόρι – Μεγαλώνοντας κορίτσι	145
4.2	A. Κατά πόσο το χρώμα χαρακτηρίζει το φύλο B. Η εξέλιξη του θεσμού της προίκας – Το «ίσον» των Μαθηματικών ισούται με την ισότητα των δύο φύλων;.....	146
4.3	Σχέσεις και ρόλοι μέσα στην οικογένεια χθες και σήμερα	147
4.4	Θεατρική παράσταση: «Η Νίκη της Νίκης»	147
4.5	A. Οικογένεια – Τα δύο φύλα στην Καινή Διαθήκη B. Ο ρόλος της οικογένειας στην επιλογή του επαγγέλματος	148

ΕΝΟΤΗΤΑ IV: ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΒΙΟΣ

1.	Γυναίκα – μια πολυδιάστατη παρουσία σήμερα	151
1.1	Η γυναίκα ως συγγραφέας στη λογοτεχνία του 20ού αιώνα.....	153
1.2	Γυναίκες που πρωταγωνιστούν στην πολιτική ζωή του τόπου μας	153
1.3	Η γυναίκα μάνα και σύζυγος σε μια ημιαστική περιοχή του τόπου μας.....	154
1.4	Το προφίλ της γυναίκας στην τηλεοπτική διαφήμιση.....	154
1.5	Συμμετοχή της γυναίκας σε παραδοσιακά αντρικά επαγγέλματα.....	155
1.6	Τα επιτεύγματα της γυναίκας στον αθλητισμό	155
2.	Μερικές προσεγγίσεις στην κοινωνική θέση της γυναίκας στην ελληνική πραγματικότητα	157
2.1	Επάγγελμα γυναίκα – στερεότυπα των εφήβων σχετικά με τους ρόλους μιας γυναίκας.....	158
2.2	Η θέση των γυναικών στην αρχαιότητα (Αθήνα-Σπάρτη) μέσα από τα κείμενα των Αρχαίων Ελληνικών της Β' Γυμνασίου. Συσχέτιση με τη σύγχρονη εποχή... 158	

2.3	Οι σχέσεις των δύο φύλων στην εκπαιδευτική κοινότητα.....	158
2.4	Δικαιώματα του πολίτη και ισότητα των δύο φύλων	159
2.5	Φύλο και ηλεκτρονικά επαγγέλματα.....	159
2.6	Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των εφήβων στον τόπο μας.....	159
2.7	Η γυναικεία παρουσία στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου	160
3.	Διεπιστημονική προσέγγιση των ρόλων των δύο φύλων στο πεδίο δράσης της σύγχρονης κοινωνίας	161
3.1	Διεπιστημονική προσέγγιση των ρόλων των δύο φύλων στο πεδίο δράσης της σύγχρονης κοινωνίας.....	161
4.	Ο άνδρας και η γυναίκα στους τομείς πολιτισμού, οικογένειας και εργασίας: παραδοσιακοί ρόλοι, διαπιστώσεις του σήμερα	163
4.1	Φύλο και γλώσσα	163
4.2	Γυναίκες σύμβολα στην ιστορία, την επιστήμη και την τέχνη (α)	163
4.3	Φύλο και αθλητισμός στην εφηβεία	163
4.4	Ο ρόλος της γυναίκας και του άνδρα στην οικογένεια	164
4.5	Ο ρόλος του άνδρα και της γυναίκας στα έπη του Ομήρου.....	164
4.6	Η γυναίκα και ο άνδρας στις αγγλόφωνες χώρες	164
4.7	Γυναίκες σύμβολα στην ιστορία, την επιστήμη και την τέχνη (β)	164
4.8	Ισότητα των φύλων στον εργασιακό χώρο	164
4.9	Η πορεία των δύο φύλων μέσα στον Ολυμπισμό	164
5.	Ο ρόλος των δύο φύλων στο κοινωνικό γίνεσθαι: στην οικογένεια, στον επαγγελματικό χώρο, στις διαπροσωπικές σχέσεις, στη δημόσια ζωή	165
5.1	Ο ρόλος των δύο φύλων στο κοινωνικό γίνεσθαι. Η προσφορά των γυναικών στο ενδοοικογενειακό και εξωοικογενειακό περιβάλλον, στην πολιτική και στον επαγγελματικό χώρο	165
5.2	Η «γυναικεία κατάσταση» στην αρχαιότητα και στον 20ό αιώνα. Αντιπαραβολές, συγκρίσεις	166
5.3	Τα δύο φύλα μέσα από την οπτική της τέχνης.....	166
5.4	Συγκριτική μελέτη και προσφορά των δύο φύλων, στο παρελθόν και σήμερα	166
5.5	Αναζητώντας το φύλο μέσα σε σύγχρονα μουσεία.....	166
5.6	Τα Μαθηματικά «μετρούν» την καθημερινή ζωή των δύο φύλων	167
5.7	Ο ρόλος των δύο φύλων στο ενδοοικογενειακό και εξωοικογενειακό πλαίσιο, διαχρονικά και διατοπικά (α)	167
5.8	Ο ρόλος των δύο φύλων στο ενδοοικογενειακό και εξωοικογενειακό πλαίσιο, διαχρονικά και διατοπικά (β)	167
5.9	Η προσφορά των δύο φύλων στο εργασιακό πλαίσιο.....	167
5.10	Οικογενειακές και επαγγελματικές σχέσεις των δύο φύλων	168
5.11	Προσέγγιση της γυναικείας παρουσίας στον Πόλεμο του '40	168
5.12	Γυναίκα και πολιτική: τα κοινά, η νομοθεσία, η προκατάληψη	168
6.	Φύλο και δημόσια ζωή	169
6.1	Γυναίκα και μισθωτή εργασία με πτυχίο ΤΕΕ, ΑΤΕΙ, ΑΕΙ	169
6.2	Γυναικεία και Αντρικά πρότυπα μέσα από τον κινηματογράφο	170
6.3	Η θέση της γυναίκας στη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη	170

6.4	Η διαχρονική παρέμβαση του Ι. Χριστού μέσα από την περικοπή της Σαμαρείτιδας	170
6.5	Ισότητα των δύο φύλων στην εργασία	170
6.6	Η θέση των δύο φύλων στην καθημερινότητα μέσα από ένα γυναικείο και ένα αντρικό περιοδικό	171
6.7	Μορφές βίας κατά των γυναικών: δημόσια ή ιδιωτική υπόθεση.....	171
6.8	Ο ρόλος των φύλων στη βιομηχανία των κατασκευών.....	171
7.	Κοινωνική θέση και προοπτικές ζωής της γυναίκας: διερεύνηση της θέσης της γυναίκας σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής (στον αθλητισμό, στη νομοθεσία, τη δημόσια ζωή, την εργασία και τα σχολικά εγχειρίδια)	173
7.1	Γυναίκα αθλήτρια και Τύπος	173
7.2	Γυναίκα και αθλητισμός.....	173
7.3	Φύλο και γλώσσα. Η γλώσσα καθρέφτης της θέσης των δύο φύλων στην κοινωνία.....	174
7.4	Αντιστοιχία ισότητας ανδρών και γυναικών στη νομοθεσία και την κοινωνία: α) γυναίκα και δημόσια ζωή, β) γυναίκα και εργασία	174
7.5	Τα δύο φύλα μέσα από τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.....	175
7.6	Γυναίκα και επιστήμη.....	175
7.7	Προώθηση ή αναστολή πνεύματος ισότητας	176
7.8	Ιστορική αναδρομή για τη θέση της γυναίκας στην ιστορία της ανθρωπότητας..	176
8.	Αναπαραστάσεις των δύο φύλων όπως αποτυπώνονται σε ορισμένες μορφές κοινωνικού βίου: διερεύνηση και αξιολόγηση των παραγόντων που επηρεάζουν τη θέση των δύο φύλων στο δημόσιο βίο, την οικογένεια και το επάγγελμα	177
8.1	Συνταγματική ισονομία και ανισότητα φύλων στο δημόσιο βίο	177
8.2	Τα στερεότυπα στις σπουδές και στις επαγγελματικές επιλογές των δύο φύλων..	178
8.3	Μεγαλώνοντας σαν αγόρι, μεγαλώνοντας σαν κορίτσι στην οικογένεια και στο σχολείο	178
8.4	Η θέση των γυναικών στην οργάνωση της σύγχρονης επιχείρησης	179
8.5	Το φύλο ως παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή επαγγέλματος	179
8.6	Αξίες, προσδοκίες και επιλογές ζωής των μαθητριών του ΤΕΕ ειδικότητας αισθητικής τέχνης.....	179
8.7	Αντιλήψεις των ασθενών και των μαθητών των ΤΕΕ Νοσηλευτικής για την παροχή φροντίδας από τα δύο φύλα	180
8.8	Φύλα και δημόσιος βίος: συμμετοχή σε ομάδες διοίκησης και λήψης αποφάσεων	180
8.9	Αναπαραστάσεις των φύλων μέσα από τα ΜΜΕ - διαφημίσεις και η επίδρασή τους στη διαμόρφωση της ταυτότητας των δύο φύλων	181
9.	Η γυναίκα τους χθες και του σήμερα. Σχέσεις των δύο φύλων	183
9.1	Η γυναίκα στην τοπική αυτοδιοίκηση χθες και σήμερα	183
9.2	Γυναικείες προσωπικότητες στην τοπική κοινωνία χθες και σήμερα	184
9.3	Γυναικείες εργασίες χθες και σήμερα	184
9.4	Γυναίκα και ντοπιολαλιά	185
9.5	Προτιμήσεις μαθητών/τριών στην Τεχνική Εκπαίδευση χθες και σήμερα	185

ΕΝΟΤΗΤΑ V: ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

1. Εγώ και το άλλο φύλο: αναπαραστάσεις εφήβων για τις σχέσεις των δύο φύλων ..	189
1.1 Το φύλο της γλώσσας.....	189
1.2 Η μάχη των δύο φύλων: ένας πόλεμος που δεν τελείωσε ακόμη	190
1.3 Σχέσεις φιλίας και συντροφικότητας.....	190
1.4 Η θέση της γυναίκας στο Ισλάμ.....	190
1.5 Οικογενειακό δίκαιο και οικογενειακή πραγματικότητα	191
1.6 Ο σεξισμός στη σχέση με το άλλο φύλο υπό τη μορφή βίας.....	191
1.7 Σχέσεις συνεργασίας και αλληλεγγύης των δύο φύλων στην εξελισσόμενη τεχνολογία.....	192
1.8 Οι ρόλοι των φύλων στην οικογένεια	192
2. Αντρική και γυναικεία εμπειρία	193
2.1 Η αντρική και η γυναικεία εμπειρία στο παρελθόν και σήμερα	193
2.2 Η θέση της γυναίκας και η σχέση της με το άλλο φύλο στη Νεοελληνική λογοτεχνία.....	193
2.3 Στερεότυπα για τα αγόρια και για τα κορίτσια και οι εμπειρίες τους	194
2.4 Ενδοοικογενειακή βία και ο παράγοντας φύλο (θύτες, θύματα)	194
2.5 Σεξισμός και ενδοοικογενειακή βία	194
3. Σχέσεις των δύο φύλων.....	195
3.1 Η γυναίκα-μάνα στην άσκηση της εξουσίας	195
3.2 Άνδρες – γυναίκες: φυλετικά διαφορετικοί, βιολογικά ίσοι	196
4. Σχέσεις στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινωνία.....	197
4.1 Α. Αγόρια – κορίτσια: σύμμαχοι ή αντίπαλοι; B. Η γυναίκα στον αθλητισμό από την αρχαιότητα έως σήμερα.....	197
4.2 Η συμβολή της θρησκείας στη διαμόρφωση της ισότητας των δύο φύλων	198
4.3 Α. Υπάρχει ισοτιμία ανδρών και γυναικών στην οικογένεια; B. Δύο παιδιά και ένα κορίτσι	199
4.4 Α. Η σχολική επίδοση σε σχέση με την εργασία της μητέρας B. Επίδραση των στερεοτύπων των δύο φύλων στη σεξουαλικότητα	199
4.5 Α. Σχέσεις των δύο φύλων στο επάγγελμα του γεωργού B. Αλλαγές στη διαμόρφωση της ταυτότητας των δύο φύλων στον αστικό και τον αγροτικό χώρο	200
4.6 Α. Η νομική, κοινωνική και πολιτική θέση της γυναίκας στην Ελλάδα B. Η γυναικεία παρουσία στα κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου ...	201
4.7 Α. Διαφυλικές σχέσεις στο σχολείο B. Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου μαθητών και γονέων	201

ΕΝΟΤΗΤΑ VI: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1. Συμμετοχή των ανδρών και των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων	205
1.1 Από το δεκαπενταμελές στη Βουλή (α)	205
1.2 Από το δεκαπενταμελές στη Βουλή (β).....	206

ΕΝΟΤΗΤΑ VII: ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΦΥΛΟΥ

1. Επιρροή των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στην οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική ζωή των δύο φύλων	209
1.1 Επάγγελμα και στερεότυπα φύλων (α)	209
1.2 Επάγγελμα και στερεότυπα φύλων (β).....	209
1.3 Η επιρροή των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στην οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική ζωή των δύο φύλων μέσα από το μάθημα των Θρησκευτικών	210
1.4 Φύλο και κοινωνική ζωή μέσα από το μάθημα της Έκφρασης-Έκθεσης.....	211
1.5 Ο ρόλος των δύο φύλων στην οικογενειακή και επαγγελματική ζωή της ελληνικής κοινωνίας από το χθες στο σήμερα	211
1.6 Ο ρόλος των δύο φύλων στην οικογενειακή και επαγγελματική ζωή της γαλλικής κοινωνίας από το χθες στο σήμερα	212
1.7 Η επιρροή των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στην οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική ζωή των δύο φύλων: φύλο και επιλογή επαγγέλματος (α)	212
1.8 Η επιρροή των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στην οικογενειακή, επαγγελματική και κοινωνική ζωή των δύο φύλων: φύλο και επιλογή επαγγέλματος (β)	213
1.9 Γυναίκες και κοινωνικό περιβάλλον μέσα από το βιβλίο των Νεοελληνικών Κειμένων.....	213
1.10 Οι προκαταλήψεις και τα στερεότυπα των γονέων: τρόπος επιρροής στις προτιμήσεις των εφήβων για τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό	214
2. Γιατί και πώς το σχολείο παραμένει γένους αρσενικού; Σχολικό πλαίσιο: παράγοντας διαμόρφωσης (εκ)παιδευτικής - επαγγελματικής συνείδησης	215
2.1 Στερεότυπα και ταυτότητα φύλου στο λογοτεχνικό βιβλίο και στο σχολικό εγχειρίδιο	215
2.2 Προτιμήσεις, επιδόσεις και συμπεριφορές αγοριών και κοριτσιών στη σχολική τάξη – Σύνδεση με επιλογές ζωής.....	216
2.3 Προσδοκίες γονέων για τη σχολική επίδοση των μαθητών και την επαγγελματική τους αποκατάσταση.....	216
2.4 Επιδόσεις των δύο φύλων στο μάθημα της Χημείας.....	217
2.5 Η θέση της γυναίκας στην οικογένεια: Αρχαία Ελλάδα, Βυζάντιο, σύγχρονη εποχή. Επαγγελματικές κατευθύνσεις	217
2.6 Φύλο και σχολικό εγχειρίδιο: στόχος αγωγής/εκπαίδευσης των νέων στην κλασική αρχαιότητα.....	218
2.7 Η θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα: εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές γυναικών και ανδρών στην αρχαιότητα - Σύγκριση με τη σημερινή εποχή..	218
2.8 Αιτίες επιλογής επαγγέλματος: οι αντιλήψεις για την οικιακή εργασία. Η εικόνα της εργαζόμενης γυναίκας στη λογοτεχνία.....	218
2.9 Η εικόνα της γυναίκας σε λογοτεχνικά κείμενα.....	219
2.10 Η θέση της γυναίκας στο Δίκαιο και τους πολιτικούς θεσμούς.....	219
3. Το σχολείο ως χώρος αναπαραγωγής στερεοτύπων φύλου	221
3.1 Τα στερεότυπα φύλου ρυθμιστές της σχολικής επίδοσης και της επαγγελματικής εξέλιξης	222

3.2	Γυναίκες στις «περιζήτητες/υψηλόβαθμες» σχολές ΑΕΙ και ΤΕΙ (π.χ. Ιατρική)	222
3.3	Νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς (άνδρα-γυναίκας) από γυναίκα νοσηλεύτρια	222
3.4	Γυναίκες σε «αντρικά» επαγγέλματα	223
3.5	Σtereοτυπικές αντιλήψεις για τους ρόλους των δυο φύλων μέσα από τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Β΄ Γυμνασίου	223
3.6	Σtereότυπα φύλου στην εφηβική ηλικία, όπως προβάλλονται μέσα από τα βιβλία της γαλλικής γλώσσας σε σύγκριση με την ελληνική πραγματικότητα	223
3.7	Κοινωνική θέση της γυναίκας, όπως παρουσιάζεται μέσα από τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας	223
3.8	Η θέση της γυναίκας στην τοπική κοινωνία όπως αναπαρίσταται από τρεις γενιές γυναικών	224
3.9	Μελέτη της γυναικείας ψυχοσύνθεσης και συμπεριφοράς στον Όμηρο και στην εποχή μας.....	224
3.10	Σtereότυπα φύλων μέσα από έργα Ελλήνων και Άγγλων λογοτεχνών των δύο τελευταίων αιώνων	224
4.	Σεξιστικά και κοινωνικά στερεότυπα σε εργασιακούς χώρους	225
4.1	Οι δυνατότητες των δύο φύλων, στον επαγγελματικό χώρο, από τη σκοπιά της Βιολογίας.....	225
4.2	Καταγραφή στερεοτύπων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης	226
4.3	Καταγραφή στερεοτύπων στο χώρο της υγείας	226
4.4	Οι δυνατότητες των δύο φύλων στον εργασιακό χώρο από την οπτική του μαθήματος Αρχές Οικονομίας	226
4.5	Ο χώρος της εκπαίδευσης ως προθάλαμος εργασιακής απασχόλησης: νέες τεχνολογίες και φύλο στην εκπαίδευση.....	227
4.6	Η ανισότητα των δύο φύλων στην εκπαίδευση ως εργασιακός χώρος	227
4.7	Μαθηματικά – επιστήμη: επαγγελματική επιλογή γένους αρσενικού.....	227
4.8	Σεξιστικά και κοινωνικά στερεότυπα στο χώρο της αγροτικής οικονομίας	228
5.	Τα πρότυπα των εφήβων και πώς απαντούν στη σχολική κοινωνία	229
5.1	Σε τι συνίστανται τα πρότυπα των εφήβων	229
5.2	Η εικόνα των δύο φύλων στα Κείμενα της ελληνικής Λογοτεχνίας και Γλώσσας ως πρότυπο στους εφήβους	230
5.3	Τα πρότυπα των εφήβων μέσα από το σχολικό εγχειρίδιο Γαλλικών προωθούν τη δημοκρατία και την ισότητα;.....	230
5.4	Επαγγελματικές επιλογές με βάση τα πρότυπα των δύο φύλων	230
5.5	Το πατρικό πρότυπο των εφήβων.....	231
5.6	Τα πρότυπα των δύο φύλων μέσα από τη διαφήμιση στο διαδίκτυο	231
6.	Διερεύνηση των στερεοτύπων ρόλων των δύο φύλων στην οικογένεια, το σχολείο και την αγορά εργασίας	233
6.1	Διερεύνηση των στερεοτύπων - ρόλων των δύο φύλων στην οικογένεια, το σχολείο και την αγορά εργασίας (α)	233
6.2	Διερεύνηση των στερεοτύπων - ρόλων των δύο φύλων στην οικογένεια, το σχολείο και την αγορά εργασίας (β)	234
6.3	Σtereότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (α)	234
6.4	Σtereότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (β).....	235
6.5	Σtereότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (γ).....	235

6.6	Στερεότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (δ)	236
6.7	Στερεότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (ε)	236
6.8	Στερεότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (στ)	237
6.9	Στερεότυπα των δύο φύλων και προσδιορισμός των ρόλων τους (ζ)	238
7.	Η γυναίκα του χθες και του σήμερα: τα στερεότυπα ως τροχοπέδη στην εξέλιξή της	239
7.1	Η γυναίκα της Κλασικής Αθήνας μέσα από το έργο ενός μεγάλου τραγικού ..	239
7.2	Ο ρόλος της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία και τη διαφήμιση	239
7.3	Η θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα και τη Σπάρτη	240
7.4	Η γυναίκα στην επαρχία: από το χθες στο σήμερα	240
7.5	Φύλο και Επιστήμη – Τεχνολογία	241
8.	Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις ως παράγοντες διαμόρφωσης των ρόλων των δύο φύλων στην εργασία	243
8.1	Συμμετοχή της γυναίκας στην πολιτική	243
8.2	Προκατάληψη: συνέπειες και αντιμετώπιση	244
8.3	A. Η γυναίκα στη λογοτεχνία την επιστήμη και τις Τέχνες B. Φύλο και επαγγελματική ταυτότητα	244
8.4	Επαγγέλματα χωρίς γένος	244
8.5	Γυναικεία επιχειρηματικότητα	245
8.6	A. Ο ρόλος της οικογένειας στις επιλογές επαγγέλματος των κοριτσιών B. Ο ρόλος της οικογένειας στην επιλογή επαγγέλματος των δύο φύλων	245
9.	Η οικογένεια ως φορέας αναπαραγωγής στερεοτύπων φύλου	247
9.1	Στερεότυπα φύλου που σχετίζονται με το χώρο εργασίας, το γάμο, τον οικογενειακό προγραμματισμό, τη θέση της γυναίκας, έτσι όπως εμφανίζονται στη σύγχρονη, αλλά και στις παλαιότερες κοινωνίες (α)	247
9.2	Στερεότυπα φύλου που σχετίζονται με το χώρο εργασίας, το γάμο, τον οικογενειακό προγραμματισμό, τη θέση της γυναίκας, έτσι όπως εμφανίζονται στη σύγχρονη, αλλά και τις παλαιότερες κοινωνίες (β)	248
9.3	Ρόλος της μητέρας χθες, σήμερα, αύριο – σύγκρουση γονεϊκών ρόλων στην οικογένεια (α)	248
9.4	Ρόλος της μητέρας χθες, σήμερα, αύριο – σύγκρουση γονεϊκών ρόλων στην οικογένεια (β)	248
9.5	Η γυναίκα στην ομηρική οικογένεια: ρόλοι και στερεότυπα	249
9.6	Οι ρόλοι των δύο φύλων και τα στερεότυπα μέσα από κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας στη δεκαετία του 1960	249
9.7	Η οικογένεια ως φορέας αναπαραγωγής στερεοτύπων στο χαρακτηρισμό των επαγγελμάτων (α)	250
9.8	Η οικογένεια ως φορέας αναπαραγωγής στερεοτύπων στο χαρακτηρισμό των επαγγελμάτων (β)	250
9.9	Ο ρόλος του πατέρα και της μητέρας στη μουσουλμανική οικογένεια (α)	250
9.10	Ο ρόλος του πατέρα και της μητέρας στη μουσουλμανική οικογένεια (β)	251
10.	Ο ρόλος των πολιτισμικών επιρροών στη διαμόρφωση της ταυτότητας των δύο φύλων. Φύλα και στερεότυπα	253
10.1	Ο ρόλος του θεσμού της προίκας στη διαμόρφωση της θέσης της γυναίκας ..	253

10.2	Η γυναίκα στην Ελληνική Επανάσταση	253
10.3	Διερεύνηση της επιρροής των παραδοσιακών αντιλήψεων στη διαμόρφωση της ταυτότητας των δύο φύλων, και ιδιαίτερα της γυναίκας, στην παλαιότερη και σύγχρονη κοινωνία	254
10.4	Διερεύνηση - αναζήτηση των επιρροών του Ευαγγελικού μηνύματος για την εξάλειψη των ανισοτήτων και συνεργατικότητα των δύο φύλων στο παρελθόν και το παρόν – Ανατροφοδότηση νέων ρόλων με βάση αυτές τις αξίες	254
10.5	Η γυναίκα στην επιστήμη των Μαθηματικών	254
10.6	Η γυναίκα στην αρχαιότητα σε διάφορες περιόδους – Η δυναμική και η «άθλια» θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα – Ισοτιμία άνδρα και γυναίκας	255
10.7	Σύγκριση της πολιτικής δραστηριότητας της σύγχρονης γυναίκας με αυτή των γυναικών στην περίοδο της Εικονομαχίας – Ο θεσμός της προίκας και η κοινωνική του διάσταση	255
10.8	Ο ρόλος της γυναίκας μητέρας στην Ινδική - Κινεζική και Αμερικανική κοινωνία.....	255
10.9	Γυναίκες πολιτικοί – Η ψήφος των γυναικών (το κίνημα των σουφραζέτων) – Η αντιμετώπιση της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία	256
10.10	Γυναίκες επιστήμονες που ασχολήθηκαν με θέματα Φυσικής.....	256
10.11	Σtereότυπα και κριτική στη διαφορετικότητα των φύλων – Η βία του αρσενικού προς το θηλυκό – Ο ρόλος της μητέρας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του αγοριού.....	256

11. Άνδρας - γυναίκα: «παρατάξεις» φύ(ι)λα προσκείμενες. Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις ως παράγοντες παραμόρφωσης της πραγματικότητας και της αλήθειας για τα δύο φύλα

11.1	Γυναίκες στις θετικές επιστήμες – Υστερούν τα κορίτσια στα Μαθηματικά έναντι των αγοριών;.....	257
11.2	«Ο άνδρας στην ιδιωτική σφαίρα»: διαπρέποντας στην πολιτική κουζίνα.....	257
11.3	Σtereότυπα και προκαταλήψεις στη γλώσσα	257
11.4	Τα αγόρια ή τα κορίτσια πιο υπεύθυνα στην οργάνωση της οικογενειακής ζωής;	257
11.5	Οικογένεια και ισότητα πόλοι στην οικογένεια	257
11.6	Η οπτική Γαλλίδας φεμινίστριας στις προκαταλήψεις της εποχής της.....	258
11.7	Η παρουσία των δύο φύλων στην κοινωνική ζωή	258
11.8	Η γυναίκα στη γεωργία	258
11.9	Αγόρια ιππότες, κορίτσια μαύρες κότες, στην εφηβεία (α)	258
11.10	Αγόρια ιππότες, κορίτσια μαύρες κότες, στην εφηβεία (β)	258
11.11	Έφηβος – έφηβη αυτοεκτίμηση – αυτοδιάθεση	258
11.12	Γυναίκες στην Αντίσταση	258
11.13	Καταναλωτικά πρότυπα μέσα από τα ΜΜΕ	258

12. Η διαμόρφωση της γυναικείας ταυτότητας και οι ρόλοι των γυναικών σήμερα ...

12.1	Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές εφήβων	259
12.2	Η θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα	259
12.3	Η θέση των φύλων στην κοινωνία και την πολιτική εξουσία: «Αργώ» - Θεοτοκά - Βιογραφικά Είδη	259

12.4	Κοινωνία και πολιτική εξουσία: συγκρίσεις έργων Αντιγόνης – Ελένης	259
12.5	Ο ρόλος των φύλων στην οικογένεια – Στερεότυπα και πρότυπα διαχρονικά – Ν. Καζαντζάκης - Διδώ Σωτηρίου	259
12.6	Το φύλο και ο ρόλος του μέσα από τοπικά παραδοσιακά τραγούδια	260
12.7	Το φύλο και ο ρόλος του μέσα από οικογενειακές φωτογραφίες.....	260
12.8	Το φύλο ως παράγοντας διαμόρφωσης της επιλογής σπουδών	260
12.9	Το φύλο στις τεχνολογικές ειδικότητες και την αγορά εργασίας	260
13. Κοινωνική αντίληψη για τη φύση της γυναίκας στην εκπαίδευση και την εργασία .261		
13.1	Ο γυναικείος ρόλος στην επαγγελματική εξέλιξη και καταξίωση.....	261
13.2	Τεχνικές ειδικότητες και γυναίκα.....	261
13.3	Γυναίκες στην επιστήμη της Χημείας	261
13.4	Γυναίκα και Ολυμπιακοί Αγώνες	261
13.5	Γυναικεία παρουσία στην Πληροφορική	261
13.6	Ελληνίδες - Γαλλίδες στην οικογένεια, την εργασία και την κοινωνία.....	262
13.7	Η μορφωμένη γυναίκα στην πατριαρχική Αθήνα της Κλασικής Εποχής	262
13.8	Οι γυναικείες προσωπικότητες στην ιστορία της τοπικής κοινωνίας της Βέροιας	262
14. Η επίδραση των στερεοτύπων που κατευθύνουν τους/τις εφήβους στις επαγγελματικές τους επιλογές263		
14.1	Φύλο και μουσική στην εκπαίδευση	263
14.2	Φύλο και μουσική στην αγορά εργασίας.....	264
14.3	Το σπαθί μου, η ζωή μου: ίσα δικαιώματα, άνιση μάχη.....	264
14.4	Ανισότητες των δύο φύλων μέσα από διαχρονικούς στατιστικούς πίνακες	264
14.5	Η διανομή του εισοδήματος και η φτώχεια.....	265
14.6	Επαγγελματικές ταυτότητες και κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον. Η γυναίκα στην περιφέρεια του Νομού Θεσσαλονίκης.....	265
14.7	Φύλο και τεχνολογία.....	266
14.8	Ίσες ευκαιρίες-ίση μεταχείριση των φύλων στην κοινωνία της πληροφορίας. Θεωρία και Πράξη	266
15. Διερεύνηση της αντρικής και της γυναικείας ταυτότητας στη σύγχρονη κοινωνία.267		
15.1	Φύλο και διαφήμιση	267
15.2	Φύλο και επαγγελματικές επιλογές στην Τεχνική/Επαγγελματική Εκπαίδευση	268
15.3	Φύλο και ρόλοι στην οικογένεια	268
15.4	Φύλο και ημερήσιος - περιοδικός Τύπος	269
15.5	Γυναίκα και επιστήμες	269
ΕΝΟΤΗΤΑ VIII: ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ		
1. Φύλο - Επιστήμη - Τέχνη273		
1.1	Γυναίκα και πολιτική	273
1.2	Μεγάλες μορφές της Φυσικής, η απουσία της γυναίκας.....	273
1.3	Γυναίκα και λαϊκή παράδοση – συνεντεύξεις και παραγωγή εργαλείων επισκέψεις σε μουσεία λαϊκής τέχνης	273

1.4	Τα αντρικά και γυναικεία στερεότυπα μέσα στα σχολικά	273
1.5	Φύλο και Πληροφορική: χρήση των Η/Υ από αγόρια και κορίτσια. Απομυθοποίηση στην πράξη.....	273
1.6	Εικόνες της γυναίκας στα λογοτεχνικά κείμενα που αναφέρονται στα χρόνια του Εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα	274
1.7	Η γυναίκα στη σύγχρονη κοινωνία (Φωτογραφίες – εικόνες, αποτύπωση καθημερινής δραστηριότητας)	274
1.8	Γυναίκες μαθηματικοί στην ιστορία των Μαθηματικών	274
1.9	Γυναίκα πολιτικός μηχανικός στα δημόσια και ιδιωτικά έργα.....	274
1.10	Γυναίκες επιστήμονες από την αρχαιότητα μέχρι το πρώτο μισό του 20ού αιώνα ..	274
2.	Η γυναίκα στο παραμύθι	275
2.1	Διερεύνηση της αντιστοιχίας μεταξύ της πραγματικότητας του σήμερα και του παραμυθιού του παρελθόντος.....	275
2.2	Η γυναίκα στο παραμύθι	275
3.	Πολιτισμός και φύλα	277
3.1	Φυσική αγωγή και φύλα	277
3.2	Οι διαφυλικές σχέσεις μέσα και έξω από την τάξη.....	277
3.3	Πολιτική και γυναίκα.....	277
3.4	Πολιτισμός και φύλα: η περίπτωση της Μήδειας μέσα από τη θεατρική παράσταση και οι σχέσεις των φύλων σήμερα.....	278
4.	Φύλο - Τέχνη - Πολιτισμός	279
4.1	Αναπαραστάσεις του φύλου στον ελληνικό κινηματογράφο	279
4.2	Πώς «εικονίζονται» τα δύο φύλα στην ορθόδοξη χριστιανική θρησκεία	280
4.3	Αναπαραστάσεις του φύλου στην καθημερινή ζωή μέσα από την τέχνη της Βυζαντινής περιόδου	280
4.4	Ιστορική αναδρομή σε εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής που έχουν σχέση με το φύλο, μέσα από την τέχνη της Βυζαντινής περιόδου	281
4.5	Διαθεματική προσέγγιση του φύλου – Πρόσωπα γυναικών στο χώρο και στο χρόνο.....	281
4.6	Φύλο, πολιτισμός και εξουσία – Πορτρέτα γυναικών στην εξουσία	282
4.7	Οι σχέσεις των δύο φύλων όπως αναπαρίστανται στα σύγχρονα ελληνικά σίριαλ ..	282
4.8	Αναπαραστάσεις του φύλου στη νεότερη ελληνική λογοτεχνία – Η ποίηση της Κικής Δημουλά.....	283
4.9	Στερεότυπα των δύο φύλων στο νεοελληνικό τραγούδι.....	283
ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΧ: ΒΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ		
1.	Κοινή θεματική: ισότιμες σχέσεις αντιμετωπίζοντας τη βία.....	287
1.1	Ισότιμες σχέσεις – αντιμετωπίζοντας τη βία	287
1.2	Η βία στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον.....	287
1.3	Η βία στην οικογένεια.....	288
1.4	Η βία στο παιδικό παιχνίδι.....	288
1.5	Βία, θρησκεία και γυναίκα.....	288
1.6	Διαφυλετικές σχέσεις – Ισότητα των δύο φύλων	289